

virano, se pojavljajo drugi pokreti za naše ujedinjenje. V Rimu se snidejo še leta 1914. nekateri emigranti, kateri se po nekolikem kolebanju združijo spomladi leta 1915. v „Jugoslovanski odbor“, z glavnim sedežem v Parizu. Na ramenih tega odbora je slonelo odslej glavno delo za tvorbo naše države. Prvi veliki uspeh lahko beleži Jugoslovanski odbor ob priliki podpisa Krfskega pakta dne 20. julija 1917. S tem se je strnilo doslej paralelno idočo delo srbske vlade in Jugoslovanskega odbora ter začrtalo v velikih obrisih bodočo Jugoslavijo. Ne dolgo pred podpisom Krfskega pakta je tretja akcija, to je ona domača na ozemlju nekdanje monarhije, dobila svoj veliki program leta 1917. v majski deklaraciji dunajskih državnozbornskih jugoslovanskih poslancev. Z rapidno silo je raslo domače razdiralno delo v zaledju in ob bojnih črtah ter otvorilo močno podporo onemu za mejami. Revolucijski dnevi pozne jeseni leta 1918. so končno strnili in kronali delo srbske vlade, Jugoslovanskega odbora in do takrat avstro-ogrskih Jugoslovancev. Ženevska deklaracija z dne 9. novembra 1918. je prvi viden zunanji uspeh celokupnega dela za naše ujedinjenje. Toda državnopravnega pomena ta deklaracija še nima. Prej smemo to reči o sklepni podgoriške skupščine, ki je dne 26. novembra 1918. odstavila do takrat vladajočo črnogorsko dinastijo in proglasila ujedinjenje s Srbijo pod Karadjordjeviči. Rojstni dan naše države pa je šele 1. december 1918. Zavirajoče težave, katere je bilo treba premagati, predno je prišlo do znane beograjske adrese in regentovega odgovora nanjo, nam nazorno kažejo novembrske razprave zagrebškega Narodnega Veća. Nekateri dokumenti izza prvih mesecev življenja nove države, tja do otvoritve Narodnega predstavništva dne 16. marca 1919. in pa kot priloge izjave nekaterih naših politikov o ustavi in upravi Jugoslavije zaključujejo Šišičevo zbirko.

To je v glavnem vsebina Šišičevih „Dokumentov“. Historiku, publicistu in politiku bodo dobrodošli kot lahko dostopna skupna zbirka gradiva o postanku naše države, širšemu občinstvu pa kot zanimiva in spomin osvežujoča knjiga na komaj pretekla, zgodovinskih dogodkov polna leta 1914.—1919.

Milko Kos.

Ewald Karl: Dvonožec in druge zgodbe. Naravoslovne pravljice s šestimi slikami. V Ljubljani. Umetniška propaganda. 1920. 186 str.

Te naravoslovne pravljice so zanimiv in lep zastopnik onega leposlovja, ki skuša v prikupni obliki podajati vpogled v naravo, nje snovanje in zgodovino. Torej nekaka znanost v beletristični obliki. Pisane so spretno in tako poljudno, da komaj še zahtevajo kakega posebnega strokovnega znanja, kakor n. pr. „Nevidni“. Uvodna povest, Kukavica, Bukev in hrast so naravnost vzori takega pripovedovanja; spadali bi v naše šolske čitanke. V taki obliki niti morala ne moti, če je podana tako duhovito in zabavno, kakor v „Divjem možu“.

Škoda, da ne moremo pohvaliti tudi prevoda, ki je opravljen z neverjetno naglico in brez pravega pomiselka, kakor se tu in tam zdi. Da prevajavec meša konstrukcije direktnih in indirektnih prašalnih stavkov s pogojnimi, to je hiba, ki jo nahajamo sicer tudi pri naših pislih. Naravnost neodpušljive pa so razne stilistične grozote, kakor n. pr.: „Ti se ja že tako zdiš gospodarjem gozda“ (33); „Pri pravosodnosvetnikovih“ (64); „drugič bi me vaša nestrpnost... naredila čisto nervoznim“ (66); „Nikomur ne predbacivam rad kaj slabega“ (71); „stari hrast ni obdržal pravo“ (127); „moji bratje vsenaokoli potegajo krajšega“ (132).

Zadnja dva primera sta slep prevod „iz nemškiga“. Ravno tako odseva nemška predloga v nekaterih primerih, ki so značilni za način prevajavčevega dela in ki so na prvi pogled naravnost neumljivi. Na str. 42. imamo sledeči odstavek: „Mar je nam boljše?“ je vprašal osat. „Pregnane smo bile iz našega doma... Me sedimo tu...“ Kdo so te „me“? Osat — kajpak! Prevajavec je prehitro pozabil, da je osat moškega spola; že v sledečem stavku mu je v mislih nemška „die Distel“. Človek se ustavi in uganko neumljivega odstavka mu reši le misel na nemško predlogo. Na str. 45. govori levinja o nekem čudovitem „orožju“ in jelen nadaljuje „Poznamo jo“ (namreč „die Waffe“). Na str. 62. pravi lokvanj „Misli-la sem“, ker je lokvanj „die Seerose“. „Mali hrast ni hotel ničesar vedeti o tujih drevesih. „To je vendar strašno, kako silite v višino!“ je zaklicala (str. 129) die Eiche in ne hrast! Vse to si je mogoče razložiti samo z veliko naglico in nepremišljenostjo pri prevajanju. Škoda, da je prevod, ki kaže sicer svež in čvrst jezik, s takim plevelom — podal sem samo najbujnejše primere — precej onesnažen. Manjka mu očitno one zadnje pile, ki jo da kakemu prevodu končna stilistična revizija. Kdor se nad takimi „malenkostmi“ ne spotika, bo bral knjigo z užitkom; vendar pa ne smemo opustiti same po sebi umevne zahteve, da bodi vsak prevod kolikor mogoče vzoren. Kar se lahko opravi, se mora opraviti.

Za tekoči letnik obljublja „Zvonček“ tega „Dvonožca“ s Humkovimi — torej domačimi — ilustracijami, Neprijetna dubleta; upajmo, da bo prevod boljši.

J. A. G.

KRONIKA.

Iz srbohrvaških revij. Da ustrezemo večkrat ustno in pismeno izraženim željam raznih ljudi, ki bi si radi naročili kako hrvaško ali srbsko revijo, priobčujemo tukaj par naslovov revij, ki niso strokovne in se tudi ne omejujejo na kako ožje torišče, ampak prinašajo poleg literature tudi sestavke o javnem življenju in aktualnih prašanjih. Na to stališče in na omejeni prostor naj pomisli oni, ki bo v tem seznamu mogoče pogrešal to ali ono njemu znano in ljubo revijo. Ocen ali karakteristik se nam ni zdelo treba pisati ob naslovih; večkrat kaže že ime urednika ali podrobnejši naslov revije stranko in s tem njeno smer. Cene so po večini, kakor so veljale v letu 1920., zato treba povsodi za tekoče leto računati s precejšnjim poviškom.

Budučnost. Organ naprednih nacionalista za rad megju muslimanima. II (1920). Mesečnik. Sarajevo. Uredn.: Omer Kajtaž. Lastnik: Hasan Hodžić. Tisk.: „Bosanska Pošta“. Stane na leto 72 K. — **Vjerni drug.** Zabavni i poučni list za trgovačku, obrtnu i opetovničku omladinu. XXIV (1920/1921). Mesečnik. Zagreb. Izdaja „Naučnička knjižnica“. Urednik: Stjepan Širola (Haulikova ulica 4). Upr.: „Naučnička knjižnica“ (Šegrtska škola u Samostanskoj ulici. Tisk.: C. Albrecht). Stane na leto 20 K. — **Novi ilustrovani Dom i svijet.** XXXIV (1920), 1. in 15. v mesecu. Zagreb. Izdaja Stj. Kugli. Odg. urednik: Dr. Vladimir Prestini. Uprava: Knjižara Stj. Kugli, Ilica 30. Tisk.: Stj. Kugli. Stane na leto 288 K. — **Nova Evropa.** I. knjiga (1920), 1. štev. izšla 16. septembra 1920. Tednik, vsak četrtek; začne izhajati zopet 21. marca 1921, trikrat na mesec (1., 11. in 21.). Zagreb.